

"ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ" ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Σταμέλος Ιωάννης
Μαθηματικός, Επιμορφωτής ΤΠΕ
istam@agn.forthnet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περιγράφεται το εκπαιδευτικό λογισμικό σε περιβάλλον πολυμέσων, που αναπτύχθηκε με βάση το σχολικό εγχειρίδιο για να υποστηρίξει τις δραστηριότητες στο μάθημα "Η Γλώσσα μου" της Ε' Δημοτικού.

Μεταξύ των δραστηριοτήτων που υποστηρίζονται είναι:

- Λέξεις για την καρτέλα
- Δημιουργία σύνθετων λέξεων
- Δημιουργία "αντίθετων" και ομώνυμων.
- Ταξινομήσεις λέξεων ("Βάζω στη σειρά τις λέξεις").
- Συμπλήρωση προτάσεων.

Παράλληλα παρέχεται η δυνατότητα στους μαθητές να διαχειριστούν πληροφοριακό υλικό σχετικό με τους συγγραφείς των μαθημάτων, να μάθουν σχολικά τραγούδια, να ακούσουν μελοποιημένη ποίηση, θρησκευτικούς ύμνους, εμβατήρια, κάλαντα.

Ακόμα μπορούν παίζοντας να μάθουν στίχους και να διαχειριστούν πληροφοριακό υλικό σχετικό με τις δραστηριότητες της τάξης τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Γλώσσα, εκπαιδευτικό λογισμικό, μάθηση, ακούω και γράφω, σύνθετες λέξεις, βιογραφίες συγγραφέων, τραγούδια, μελοποιημένη ποίηση, Δημοτικό Σχολείο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα εκπαιδευτικά πλεονεκτήματα των πολυμέσων, σε συνδυασμό με τη μεγάλη έλξη που ασκεί ο υπολογιστής στους μικρούς μαθητές, μπορούν να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική πράξη από τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και στο μάθημα της "Γλώσσας". Γι' αυτό απαιτείται αρχικά στους μαθητές μια μικρή εισαγωγική διδασκαλία από το δάσκαλο για τη χρήση του υπολογιστή. Με την επιμόρφωση των διδασκόντων και τη δημιουργία εργαστηρίων Πληροφορικής και στα Δημοτικά Σχολεία υπάρχουν πλέον οι προϋποθέσεις να γίνει κάτι τέτοιο. Δυστυχώς, ένα από τα προβλήματα που υφίσταται ακόμα είναι η έλλειψη κατάλληλου λογισμικού υποβοήθησης των δραστηριοτήτων του αναλυτικού προγράμματος, για αυτόνομη χρήση ή παράλληλα με την παραδοσιακή διδασκαλία. Η εφαρμογή που αναπτύξαμε επιδιώκει να συμβάλλει προς την κατεύθυνση αυτή.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Μετά την εκκίνηση του προγράμματος και τις εισαγωγικές οθόνες οδηγούμαστε στο κεντρικό παράθυρο επιλογών, στο κεντρικό μενού του προγράμματος, από το οποίο μπορούμε να επιλέξουμε:

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τα μαθήματα είναι χωρισμένα σε μέρη, όπως και τα αντίστοιχα τεύχη του μαθήματος της "Γλώσσας".

Όταν επιλέξουμε το μέρος που θέλουμε να εργαστούμε, οδηγούμαστε σε κυλιόμενο κατάλογο με επιλογές. Σε κάθε μια απ' αυτές υπάρχει ο τίτλος του μαθήματος, ο συγγραφέας και αν πρόκειται για ποίημα, αυτό σημειώνεται.

Επιλέγοντας τίτλο μαθήματος οδηγούμαστε στη σελίδα με τις ασκήσεις και δραστηριότητες που περιλαμβάνει το πρόγραμμα για το συγκεκριμένο μάθημα. Σε κάθε μάθημα υπάρχει η επιλογή: "Λέξεις για την καρτέλα", με τις λέξεις του βιβλίου στην αντίστοιχη άσκηση. Η επιλογή του μαθήματος από την οθόνη οδηγεί το μαθητή, μετά από ένα εφέ, σε ηχητικό μήνυμα και πρόσκληση να γράψει ορθογραφημένα τις λέξεις για την καρτέλα που περιέχει το μάθημα. Ο μαθητής ακούει και γράφει. Έχει τη δυνατότητα να ξανακούσει τη λέξη όσες φορές θελήσει, αν -για οποιονδήποτε λόγο- δεν άκουσε καλά. Δεν μπορεί να προχωρήσει στην επόμενη αν δε γράψει σωστά την τρέχουσα, ούτε να βγει από την επιλογή αν δε γράψει όλες τις λέξεις του μαθήματος. Σε περίπτωση αδυναμίας, μπορεί να ζητήσει βοήθεια. Σε κάθε βήμα παρέχεται ηχητική ενίσχυση. Επίσης μπορεί να πάρει οδηγίες σε κάθε οθόνη για το πώς πρέπει να ενεργήσει, ώστε να μπορεί να συνεχίζει σε μια εξατομικευμένη διαδικασία μάθησης και να διευκολύνεται σε περίπτωση αυτοδιδασκαλίας. Η επιλογή δεν αξιολογεί και δεν αποδίδει βαθμό επιτυχίας στο μαθητή, αφήνοντας τον ίδιο να κρίνει αν θα πρέπει να επαναλάβει τις προηγούμενες ενέργειες.

Τα μαθήματα δεν έχουν τις ίδιες επιλογές. Το σενάριο της εφαρμογής βασίζεται εξ ολοκλήρου στις εργασίες που πρέπει να πραγματοποιήσουν οι μαθητές σε κάθε μάθημα του σχολικού εγχειριδίου. Έτσι, ανάλογα με τα μαθήματα έχουμε:

- "Συμπλήρωση φράσης": Από προτεινόμενες λίστες λέξεων οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν την κατάλληλη λέξη για να συμπληρώσουν φράσεις. Ο μαθητής δεν μπορεί να συνεχίσει αν δεν συμπληρώσει τη σωστή λέξη ή φράση. Δεν υπάρχει αξιολογική κρίση παρά μόνο ηχητική ενίσχυση.

- Η επιλογή "δημιουργία σύνθετων λέξεων", με καθοδήγηση, προτρέπει τον μαθητή να δημιουργήσει σύνθετες λέξεις τις οποίες πληκτρολογεί, προκειμένου να συμπληρώσει προτεινόμενες φράσεις. Εάν επιλέξει τη δραστηριότητα, δεν μπορεί να την παρακάμψει στη συνέχεια ενδιάμεσα χωρίς να την ολοκληρώσει πλήρως. Στο τέλος με αυτοαξιολόγηση κρίνει αν θα επαναλάβει τις δραστηριότητες. Η επιλογή έχει αρκετές παραλλαγές.

- Η επιλογή "Αλφαβητική σειρά" απαιτεί από το μαθητή να καθορίσει τη σωστή αλφαβητική διάταξη σε μια σειρά λέξεων κλιμακούμενης δυσκολίας, ανάλογα

με το μάθημα. Η ταξινόμηση που ζητείται είναι από το Α στο Ω και ο μαθητής, αν θέλει, μπορεί να επαναλάβει την άσκηση χωρίς να βγει στο παράθυρο επιλογών του μαθήματος. Σε περίπτωση λάθους επιλογής λέξης από τη λίστα των λέξεων, επανέρχεται στην αρχή της άσκησης.

-Η επιλογή "Λέξεις με την ίδια σημασία" είναι μια διαδικασία πολλαπλής επιλογής. Εδώ ο μαθητής καλείται να επιλέξει μια λέξη από πέντε πιθανές απαντήσεις, ώστε αυτή που επέλεξε και η προτεινόμενη να έχουν την ίδια σημασία. Στο τέλος αποδίδεται αξιολογική κρίση με χαρακτηρισμό επίδοσης "άριστα-πολύ καλά-μέτρια" και παροτρύνεται αυτός να επαναλάβει, αν θέλει ή οπωσδήποτε, την άσκηση. Έχει ηχητικό εφφέ για την επιτυχία και διάφορους ήχους για την περίπτωση αποτυχίας. Σε κάθε ερώτηση δεν υποδεικνύεται η σωστή απάντηση σε περίπτωση λάθους αλλά ο μαθητής καλείται να ερευνήσει για να μάθει.

-Η "Δημιουργία μετοχών από ρήματα" ή "Ουσιαστικών" ή "ρημάτων" κλπ είναι ανάλογη με την αντίστοιχη "Δημιουργία σύνθετων λέξεων". Παραλλαγή της είναι και η δημιουργία λέξης και συμπλήρωση φράσης, καθώς και η σωστή γραφή ομώνυμων λέξεων. Ακόμα μια παραλλαγή τους είναι η δημιουργία αντίθετων εννοιών.

-Η επιλογή "Ο συγγραφέας" μας οδηγεί σε μια σελίδα με τα βιογραφικά στοιχεία του συγγραφέα του μαθήματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΡΤΕΛΑ

Η επιλογή "Λέξεις για την καρτέλα" από το κεντρικό μενού οδηγεί, όπως και προηγουμένως, σε οθόνη με τα μέρη-τεύχη του σχολικού βιβλίου στα οποία θέλουμε να εργαστούμε. Αφού επιλέξουμε το μέρος-τεύχος, οδηγούμαστε σε μενού από το οποίο μπορούμε να επιλέξουμε γράμμα της αλφαβήτου για να μας υπαγορεύσει όλες τις λέξεις που υπάρχουν στο βασικό λεξιλόγιο του τεύχους αυτού, οι οποίες λέξεις αρχίζουν από το γράμμα που επιλέξαμε.

Η όλη εξέλιξη της διαδικασίας είναι η ίδια με την αντίστοιχη επιλογή για το κάθε μάθημα. Στόχος η εξάσκηση στην ορθογραφία σε όλο το βασικό λεξιλόγιο του τεύχους.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Η επιλογή "Βιογραφίες" από το κεντρικό μενού οδηγεί σε παράθυρο από το οποίο μπορούμε να επιλέξουμε από λίστα ονομάτων των συγγραφέων του βιβλίου για να διαβάσουμε τη βιογραφία του καθενός καθώς και άλλες πληροφορίες γι' αυτόν και το έργο του.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η επιλογή "τραγούδια" οδηγεί σε νέα σελίδα-μενού στην οποία εμφανίζονται τραγούδια και άλλα μελοποιημένα στιχουργήματα κατηγοριοποιημένα στις επιλογές:

Δημοτικά τραγούδια - Εμβατήρια - Θρησκευτικά τραγούδια, ύμνοι και ψαλμοί- Κάλαντα - Νησιώτικα - Ριζίτικα - Μελοποιημένη ποίηση.

Επιλέγοντας κατηγορία οδηγούμαστε σε κυλιόμενο κατάλογο ο οποίος εκτός του τίτλου των τραγουδιών, περιλαμβάνει τους στιχουργούς-ποιητές, τους τραγουδιστές και το δίσκο από τον οποίον ανθολογήθηκαν. Επιλέγοντας τον τίτλο του τραγουδιού οδηγούμαστε σε οθόνη η οποία περιλαμβάνει τους στίχους του τραγουδιού, έχει σχετική εικονογράφηση και δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να ακούσει χαρακτηριστικό απόσπασμά του. Ο μαθητής μπορεί να επαναλάβει την εκτέλεση όσες φορές θέλει. Επίσης υπάρχει η δυνατότητα να εξασκηθεί αυτός στην εκμάθηση των στίχων του τραγουδιού.

ΜΑΘΑΙΝΩ ΣΤΙΧΟΥΣ

Η επιλογή "μαθαίνω στίχους" επιτρέπει στο μαθητή να εξασκηθεί στην εκμάθηση των στίχων από μελοποιημένα τραγούδια και ποιήματα που έχουν μελετηθεί στο μάθημα της "Γλώσσας".

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Το πρόγραμμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί μετά από την ανάγνωση του νέου μαθήματος, για να κάνουν οι μαθητές τις εργασίες-ασκήσεις στον υπολογιστή και στη συνέχεια να επανέλθουν στο φύλλο εργασίας του βιβλίου και να το συμπληρώσουν.

Μπορεί να αξιοποιηθεί για την εξάσκηση και εμπέδωση των εννοιών που διαπραγματεύεται, σε επαναληπτικά μαθήματα, στα ολιγοθέσια σχολεία, το ολοήμερο, σε αυτοδιδασκαλία ή με καθοδήγηση. Γράφτηκε με το Toolbook και απαιτεί περιβάλλον Windows '98 ή νεότερο.

Η εγκατάστασή του γίνεται εύκολα από έναν δάσκαλο επιμορφωμένο με το πρόγραμμα του ΥΠΕΠΘ για τις Τεχνολογίες της Πληροφορικής στην Εκπαίδευση. Οι μαθητές σε εισαγωγικό μάθημα θα πρέπει να διδαχθούν τη χρήση του ποντικιού και απλή πληκτρολόγηση κειμένου.